

18. *И Той е Глава на тялото, сиреч на църквата.* След като е описал достойнството на Сина, после говори и за Неговото човеколюбие. Защото, бидейки по-високо от всички като Творец и Вседържител, Той се е съединил с низшите. И не казва: „(Глава) на пълнотата на църквата“, но „на тялото“, за да покаже действителността на родството Му с нас, че Той е приел една плът с нас, а не (я е донесъл) от небето. Защото Павел е употребил думата „църква“ в смисъл на целия човешки род, като че иска да каже следното: и с раждането по плът Той е пръв сред хората, като Глава.

Той е начатък, първороден измежду мъртвите. Той е начатък на възкресението, защото е възкръснал преди всички. А тъй като е отхвърлил смъртните болки, естествено се нарича и първороден. Но като начатък има и Свои последователи в останалите (хора). Защото начатъкът е начало на нещо. И както в един сноп, принесен като начатък, се благославя цялата жетва, така и всички ние чрез Него сме осветени и доведени (при Бога) и във възкресението на едно тяло цялото естество се е удостоило с възкресение.

За да има във всичко първенство. – Във всичко, тоест във всичко, което съзерцаваме около Него. Защото Той и преди всички е роден от Отца, и е пръв сред всички като Глава на църквата, и преди всички е възкръснал като начатък, дарувайки ни нетление. И преди са възкръсвали, но отново са умирали, а Той е възкръснал и не умира. И забележи, тук е първенец като начатък на възкресението, понеже то е същото, както ново рождение; а там не е казано: начатък на творението, макар да е първенец. Защото начинът на битие е различен: Той е роден, а тварта е сътворена.

19. *Понеже в Него благоволи Отец, да обитава всичката*

пълнота. – Пълнота на Божеството, тоест ако някъде бил Син и Слово, там се вселило не Неговото действие, а самото Му същество. И той не намира друга причина за това, освен Божието благоволение и желание.

20. *И чрез Него да примири със Себе Си всичко*¹. Чрез Него, тоест Той Сам, е извършил спасението и ни го е дарувал. Но за да не помислиш, че Той е приел длъжността на раб, казва *със Себе Си*, тоест Сам примири хората със Себе Си. А на друго място е казал: примири ги с Бога; следователно онова, което е присъщо на Отца, е присъщо и на Сина. И не е казал: *κατάλλαξι* – примири, но *αποκατάλλαξι* – примири отново, което значи, че е дал (за нас, хората) като че някакъв отдавна взет дълг, и напълно ни е примирил, за да не бъдем повече Негови врагове. Защото не само е дадено примирение, но и самият начин на примирение, тоест заклението на Сина има много голяма сила.

Като го умиротвори чрез Него, с кръвта на кръста Му. Примирението посочва вражда, а умиротворението – война. А ние сме били и врагове, и неприятели на Бога. И така, велико дело е примирението, но примирението чрез Самия Себе Си е още по-голямо, и при това чрез „кръв“ и „кръст“, чрез позорна смърт. Понеже ни е примирил не със слова, като посланик, но предавайки Самия Себе Си. И като казва (*с кръвта*) *на кръста*, не спира, но добавя *Му*, за да не помислиш, че кръстът има сила сам по себе си. Защото не просто кръстът спасява, а именно Неговият кръст.

Благодаря ти, Боже, че си примирил земното, а раз